

т. е. тя е право на шепа избранници на сждбата, а всички други милиони същества сж „материя“ — нѣщо презрѣно и оставено само да разравя земята съ своитѣ гробове.

Метафизична е всѣка човѣшка творческа фантазия: иде отъ необяснимо самонадхвърляне. Това се чувствува по особено въ всички религиозни построения. Така — и християнската религиозна философия е строго метафизична. Но тя не е противосоциална! Исусъ снима Бога отъ задоблачитѣ висоти и го обявява за родителъ на човѣка, за баща. Прочие, мжже и жени сж братя и сестри, сж равни по произходъ, равни предъ Бога: негови деца сж, негова плхъ и кръвъ. И сж — и трѣбва да сж — равни по права предъ радоститѣ на съществуването, като еднакво любими отъ своя Отецъ.

Така Исусъ разсѣйва ужаса предъ необяснимостъта на произхода ни и предъ неизвестностъта на задпредѣлното. Богъ не е вече далеченъ и жестокъ гръмовержецъ, а е родителъ, които е създалъ своитѣ деца отъ любовъ и съ самото това имъ е вдѣхналъ дълга да се обичатъ (тачатъ и ценятъ) като братя и сестри.

Християнската религиозна философия е учение на братството, на равенството, на човѣчностъта между всички земни деца — безъ разлика на произходъ, на полъ и на мисловни заблуди... Какви далечни кржгзори за проникване въ общочовѣшката бжднина!

*

Всѣкога, обаче, се открива и зловещо питане: какво е постигнало човѣчеството съ социалния характеръ на християнската религиозна философия? Не сме ли въ сжщата безизходностъ, въ каквато е и Азия? И не затова ли очитѣ на човѣшката душа се обръщатъ днесъ пакъ къмъ Истока?

Само преди 7000 години комай цѣла Европа е била подъ втория ледниковъ периодъ. И човѣшкиятъ родъ е почналъ своя новъ кржгъ, състоящъ отъ същества съ звѣрини челюсти и съ единъ прѣстъ чела... Така, постигнатото отъ европейската цивилизация до днесъ е дѣло само на нѣкакви 200 човѣшки поколѣния!

При това християнството, като социално учение (че и като високо човѣшка религиозна философия) не е могло да се въплоти въ общественото развитие на самитѣ ония народи, които сж го създали (при дълбоки душевни сътресения) презъ периода на съкрушителното римско разложение на нравитѣ. Европа е била залѣна отъ страшна маса варвари, идещи изъ Азия, които сж проникнали и въ най-недостъпнитѣ дебри на планинитѣ. И бавно после, презъ вѣкове, тѣзи варвари сж били прихванати отъ християнството, безъ да сж постигали философията му (възприемали сж го само като религиозенъ култъ). Едвамъ въ срѣднитѣ вѣкове преднитѣ слоеве на оформилитѣ се вече европейски народи почвали да се проникватъ отъ великата философска и социална сжщина на християнството. Това у тия народи се придружава съ поразителенъ психиченъ трагизмъ: варвари по всичко, не преживѣли дълбокитѣ съмнения и колебания на човѣшкия духъ въ периода, когато се твори християнството, новитѣ европейци изпадатъ въ отчаянъ мистицизмъ и цѣла Европа се замрежда отъ монастири.

Само следъ тѣзи мистични вѣкове почва новиятъ, християнскиятъ кржгъ въ развитието на човѣшкия родъ: — почва творческото дѣло на съвременната цивилизация. Първично и то е дѣло на привилегиро-